

پژوهشکده پولی و بانکی
بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

(۱۲۲)

تبدیل به اوراق بهادار سازی دارایی‌ها (وام‌ها)
در صنعت بانکداری

مجری طرح:

دکتر محمد فقهی کاشانی

سرشناسه	فقهی کاشانی، محمد، ۱۳۳۹ - مجری طرح
عنوان و پدیدآور	تبدیل به اوراق بهادار سازی دارایی‌ها (وام‌ها) در صنعت بانکداری مجری طرح محمد فقهی کاشانی.
مشخصات نشر	تهران: پژوهشکده پولی و بانکی، ۱۳۸۵.
مشخصات ظاهری	۱۰۰ ص: نمودار.
فروست	پژوهشکده پولی و بانکی، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۹۲.
شابک	964-8257-05-1
یادداشت	فیفا
یادداشت	پشت جلد به انگلیسی Securitization in Iran's Banking Industry
یادداشت	کتابنامه: ص. ۹۹-۱۰۰؛ همچنین به صورت زیرنویس.
موضوع	تأمین مالی از طریق انتشار اوراق بهادار.
موضوع	بانک و بانکداری - ایران.
شماره افزوده	پژوهشکده پولی و بانکی.
رده‌بندی کنگره	۳۳۲/۴۳۲.۴۴ : HG۴۰۲۸/ت۳۷
رده‌بندی دسی	۳۳۲/۴۳۲.۴۴
شماره کتابخانه ملی	۸۵۰۳۱۴۶۹ م

ISBN: 964-8257-05-1

شابک: ۹۶۴-۸۲۵۷-۰۵-۱

نام کتاب: تبدیل به اوراق بهادار سازی دارایی‌ها (وام‌ها) در صنعت بانکداری
مجری طرح: دکتر محمد فقهی کاشانی
ناشر: پژوهشکده پولی و بانکی، بانک مرکزی ج.ا.ا.

نوبت چاپ: اول

تاریخ انتشار: پاییز ۱۳۸۵

تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

قطع: وزیری

نشانی: تهران، خیابان پاسداران، ضرابخانه، نگارستان هفتم (شهید بهرام جعفر)، پلاک ۱

کد پستی: ۱۶۶۱۹

تلفن: ۲۲۸۵۵۶۰۷-۲۲۸۵۵۶۰۸

فاکس: ۲۲۸۵۰۴۵۷

پست الکترونیکی: E-mail: LIB @ MBRA-CBI.org

(کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است)

فهرست مطالب

صفحه

موضوع

پیشگفتار

۵

فصل اول: اصول و مبانی تبدیل به اوراق بهادارسازی

۱

۱-۱- مقدمه

۱

۱-۲- انواع تبدیل به اوراق بهادارسازی

۱

۱-۳- اهداف تبدیل به اوراق بهادارسازی در شبکه بانکی

۴

۱-۳-۱- اهداف کلان

۴

۱-۳-۲- اهداف راهبردی

۵

۱-۳-۳- اهداف مالی

۵

۱-۴- انواع دارایی‌های قابل تبدیل به اوراق بهادارسازی در شبکه بانکی

۷

۱-۵- دغدغه‌های فرآیند تبدیل به اوراق بهادارسازی

۹

۱-۶- هزینه‌های مرتبط با تبدیل به اوراق بهادارسازی

۱۲

۱-۷- عوامل بازاری لازم برای رشد تبدیل به اوراق بهادارسازی

۱۳

فصل دوم: تجزیه و تحلیل ساختار و عوامل اصلی تبدیل به اوراق بهادارسازی دارایی‌های شبکه بانکی

۱۵

۲-۱- مقدمه

۱۵

۲-۲- عناصر اصلی ساختار تبدیل به اوراق بهادارسازی

۱۶

۲-۳- ساختارهای مناسب برای تبدیل به اوراق بهادارسازی انواع دارایی‌های شبکه بانکی

۱۸

۲-۴- عوامل دخیل در تعیین شکل تبدیل به اوراق بهادارسازی

۱۹

۲-۵- طرف‌های دخیل در عملیات تبدیل به اوراق بهادارسازی

۲۱

۲۳ ۲-۶- مراحل تبدیل به اوراق بهادارسازی

۲۴ ۲-۶-۱ برنامه ریزی و آماده سازی

۲۵ ۲-۶-۲ ساخت بندی

۲۷ ۲-۶-۳ مستند سازی

۲۷ ۲-۶-۴ انتشار اوراق و بازاریابی

۲۷ ۲-۶-۵ ملاحظات لازم پس از فروش اوراق

۲۸ ۲-۷- چهارچوب های قانونی لازم برای همساز ساختن ارتباطات قانونی

متعددی که لازمه موفقیت یک فرآیند تبدیل به اوراق بهادار

می باشد

۲۸ ۲-۷-۱ مسائل مربوط به انشاء دارایی ها

۳۲ ۲-۷-۲ امور مورد توجه در تفکیک، انتقال، و فروش دارایی ها

۳۹ ۲-۷-۳ ویژگی های مؤثر در نحوه مالکیت دارایی ها و کیفیت

خدمت دهی

۴۲ ۲-۷-۴ اصول معطوف به رازداری و حفاظت از اطلاعات

۴۴ ۲-۷-۵ خصوصیات لازم برای ناقلان

۴۵ ۲-۷-۶ ملاحظات مرتبط با قوانین ورشکستگی و قصور در پرداخت

۴۹ ۲-۷-۷ طرق متصور برای ارتقاء اعتباری کارآمد

۵۱ ۲-۷-۸ نکات مرتبط با امور مالیاتی

۵۴ ۲-۷-۹ مسائل مرتبط با امور حسابداری

۵۸ ۲-۷-۱۰ ملاحظات ضروری در حوزه مقررات گذاری

۶۲ ۲-۷-۱۱ اصول مورد توجه برای تأمین شفافیت لازم در

فهرست نویسی و تنظیم گزارش ها

۶۳ ۲-۷-۱۲ چگونگی تضمین حقوق مترتب به سرمایه گذاران

۷۷ فصل سوم : جمع بندی و نتیجه گیری

۷۹ ضمیمه : تبدیل به اوراق بهادارسازی در آسیا و اقیانوسیه:

الزامات ریسک های اعتباری و نقدینگی

۹۹ - فهرست مآخذ

فهرست جداول

صفحه

موضوع

- ۷۴ جدول (۲-۱): مراحل زمانی تبدیل به اوراق بهادارسازی معتدل، در صورت وجود اطلاعات آماری لازم
- ۷۵ جدول (۲-۲): مراحل زمانی تبدیل به اوراق بهادارسازی سریع، در صورت وجود اطلاعات آماری لازم

فهرست نمودارها

موضوع

صفحه

- نمودار (۱-۱): ساختار پایه‌ای فرآیند تبدیل به اوراق بهادارسازی ۶۹
- نمودار (۱-۲): ساختار یک CLO متعارف ۷۰
- نمودار (۱-۳): انواع تبدیل به اوراق بهادارسازی دارایی‌ها ۷۱
- نمودار (۱-۴): ساختار نوعی CLO ترکیبی در بر گیرنده یک SPV ۷۲
- نمودار (۱-۵): ساختار نوعی CLO ترکیبی بدون SPV ۷۳

پیشگفتار

پژوهشکده پولی و بانکی به عنوان بازوی تحقیقاتی و علمی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در حوزه‌های پولی و بانکی و ارزی و با هدف متمرکز ساختن تحقیقات پراکنده در زمینه‌های یاد شده، و توجه خاص به جنبه‌های بنیادی و بلندمدت آن، تحت عنوان: «مؤسسه تحقیقات پولی و بانکی» تأسیس گردید. اهم برنامه‌های آن طی ۱۶ سال فعالیت: ارائه حمایت‌های مالی و فنی برای اجرای پروژه‌های تحقیقاتی، برگزاری کنفرانس‌های سالانه و ماهانه، برپایی کارگاه‌های پژوهشی، چاپ و انتشار کتب اقتصادی و تأمین نیازهای آماری و اطلاعاتی محققان و اساتید و دانشجویان از طریق ایجاد کتابخانه و مراکز اطلاع‌رسانی در حوزه‌های مذکور بوده است.

با توجه به رویکرد تحولات سریع در صحنه اقتصاد داخلی و بین‌المللی طی دهه اخیر، به ویژه در حوزه اطلاع‌رسانی و روند دائمی و شتابان جهانی شدن اقتصادها، لزوم ایفای نقش گسترده‌تر از سوی مؤسسه و موضوع ارتقاء آن به سطح «پژوهشکده» مورد توجه قرار گرفت، و در سال ۱۳۷۹ این امر عملی گردید؛ که امیدواریم تحت سازمان و برنامه‌های جامع پژوهشکده، بتوان فعالیت‌های آن را در جهت کمک بیش از پیش به تحقق اهداف داخلی و بین‌المللی مندرج در برنامه‌های توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور، گسترش داده و هدایت نمود.

کتاب حاضر به عنوان محصول یکی از پروژه‌های مهم تحقیقاتی در حوزه معرفی ابزارهای جدید مالی در نظام بانکی کشور می‌باشد؛ که توسط آقای دکتر محمد فقهی کاشانی عضو هیئت علمی این پژوهشکده به مرحله اجرا در آمده است.

این کتاب تلاش دارد تا چهارچوبی جامع از اهداف مربوط به اصول کلیدی مفید برای معاملات تبدیل به اوراق بهادارسازی را به‌طور کلی، و به‌طور اخص در رابطه با شبکه بانکی ایران ارائه نماید. در این راستا، خطوط راهنما و چشم‌اندازهایی پیرامون حقوق مناسب جهت چگونگی حصول به آن اصول کلیدی، با توجه به شرایط حقوقی و بازاری در ایران عرضه خواهند شد. بازبینی‌ها و الحاقات ادواری برای به روز درآوردن این چهارچوب می‌توانند مورد توجه قرار گیرند. این مجموعه دربرگیرنده دامنه‌ای از اصول پذیرفته شده مفید جهت راه‌اندازی و مدیریت پویا و کارآمد تبدیل به اوراق بهادارسازی در ایران، با تأکید خاص بر شبکه بانکی خواهد بود. در این رهگذار، از نهادهای قانونگذار انتظار می‌رود تا بتوانند از این

گزارش، خطوط راهنمایی را در ارتباط با وضعیت تبدیل به اوراق بهادارسازی، تا آنجایی که به حوزه و قلمرو آنها مربوط می‌شود، استنباط نمایند. همچنین، بازیگران احتمالی بازار تبدیل به اوراق بهادارسازی می‌توانند از این مجموعه به منزله چهارچوبی برای تحلیل و اظهارنظر در خصوص مسائلی که این بازار را تحت تأثیر قرار می‌دهند، استفاده نمایند.

بدیهی است که این توسّط به واسطه رعایت ایجاز و اختصار قصد ندارد تا تحلیلی قانوتی، جامع، و مفصل از خصوصیات معاملات تبدیل به اوراق بهادارسازی و یا توضیح جامعی از کلیه اصول کلیدی تأثیرگذار معاملات تبدیل به اوراق بهادارسازی در ایران و یا گزارش جامع و مفصل از همه انواع معاملات و محصولات تبدیل به اوراق بهادارسازی در جهان را عرضه نماید.

برای نیل به اهداف این گزارش، چندین حوزه مهم که به مثابه زیرساخت‌ها و لوازم توسعه موفقیت‌آمیز تبدیل به اوراق بهادارسازی محسوب می‌شوند، شناسایی گردیده است؛ و در هر یک از آن حوزه‌ها، بعضاً تعدادی از اهداف خاص و برخی رویه‌های متصور برای حصول به آنها ارائه خواهند شد.

کتابی که مطالعه می‌فرمایید، تحت فرآیند ویرایش فنی و ادبی قرار گرفته؛ و در پی تلاش دیگر همکاران این پژوهشکده، به زور طبع آراسته گشته است؛ و جا دارد که از همکاری و کوشش ایشان تشکر و قدردانی نمایم.

امید است، انتشار این پژوهش موجبات تشویق اندیشمندان و محققان حوزه بانکداری در جهت انجام مطالعات جدید در زمینه استفاده از ابداعات مالی و انطباق آن با قوانین بانکداری اسلامی، به طوری که بتوان از آن در نظام جمهوری اسلامی ایران و سایر کشورهای اسلامی به نحو مطلوبی استفاده نمود، را فراهم آورد.

دکتر احمد مجتهد

مشاور رئیس کل بانک مرکزی ج.ا.ا.

و

رئیس پژوهشکده پولی و بانکی